

Постаті завідувачів кафедри землеробства і агрохімії ім.В.І.Сазанова Полтавської державної аграрної академії в історичному аспекті

Нинішнього, 2018 року кафедрі землеробства та агрохімії Полтавської державної аграрної академії виповнюється 90 років.

За період існування з 1928 року вона змінювала свої назви: кафедра загального землеробства; загального хліборобства; агрохімії; агрохімії і ґрунтознавства; землеробства і агрохімії.

У витоків заснування кафедри був соратник академіка М.І.Вавилова Віктор Іванович Сазанов, який брав безпосередню участь в організації Полтавського сільськогосподарського політехнікуму – нинішньої Полтавської державної аграрної академії.

З 1 червня 1925 року по 1 грудня 1929 року він працював викладачем і керівником секції дослідної справи на агрономічному відділенні, був обраний професором.

Свого часу очолював найстарішу в Україні Полтавську сільськогосподарську дослідну станцію. Він опублікував 125 наукових праць із питань землеробства, дослідної справи агрономії. Він автор відомої книги «Сільськогосподарська справа в рослинництві та її методика».

Першими викладачами курсу землеробства були О.О.Іллічевський і професор М.М.Самбікін, який був засновником агрометеорологічної науки в Україні. Його праця «Короткі відомості по кліматології» стала основою для подальшого розвитку агрометеорологічної науки.

Як свідчить історія, першим завідувачем кафедри був професор Павло Федорович Тушкан, який очолював її до 1934 року.

1 вересня 1935 року завідувачем кафедри призначено професора Руденка Степана Карповича, який до цього працював викладачем Уманського педагогічного інституту. Йому, як завідувачу кафедри загального хліборобства, було доручено ведення курсу з дисципліни «Загальне землеробство».

Наукова діяльність його була багатогранною. Ним опубліковано цілий ряд статей із питань розкидного, рядкового і стрічкового посіву; утворення вузла кушення у злакових рослин за різних глибин заробки насіння; впливу осмотичного тиску на утворення білка в зерні пшениці; принципи вивчення сухого хліборобства; розвитку кореневої системи у злакових і бобових культур та інші.

У роки Великої Вітчизняної війни і в перші післявоєнні роки кафедру очолювали доценти І.Ю.Старосельський (1940-1943 рр.) та І.С.Кузьменко (1944-1947 рр.).

На долю професорсько-викладацького складу в ці тяжкі роки випала евакуація кафедри разом зі всім інститутом в м.Курган, а потім повернення до Полтави та відновлення інституту після війни.

З 1 вересня 1947 року і поспіль дев'яти років кафедру очолює С.І.Ільменюк. Степан Іванович особливу увагу приділяв вивченню і застосуванню чизель - культиваторів у системі весняного і літнього обробітку ґрунту з метою збереження вологи; вивчення хімізму розкладання корневих та пожнивних решток багаторічних трав; вивчення різних способів обробітку ґрунту на підзолистих ґрунтах.

Саме в цей період на кафедрі велася дослідна робота з вивчення системи обробітку ґрунту, розробленої народним академіком Терентієм Семеновичем Мальцевим. У травні 1955

року С.І.Льменьов брав участь у координаційній раді, яку організувала Академія наук УРСР з цього питання.

С.І.Льменьов був керівником комплексної теми «Агротехніка озимої пшениці по непаровим попередникам». В 1956 році він захистив докторську дисертацію на тему: «Передпосівний обробіток суглинистих підзолистих ґрунтів».

У 1957 році завідувачем кафедру призначається доцент Г.А.Черемісінов, який до цього часу працював директором Красноярського сільськогосподарського інституту.

Георгій Андрійович проводив глибокі дослідження по боротьбі з ерозією ґрунтів і продуктивному використанню еродованих земель, велику увагу приділяв агровиробничій характеристиці і умовам їх формування. На основі проведення теоретичних досліджень ним знайдені і запропоновані сільськогосподарському виробництву ефективні методи попередження ерозії земельних угідь у колгоспах і радгоспах Лісостепу СРСР.

В 1961 році він захистив докторську дисертацію на тему: «Агровиробнича характеристика еродованих ґрунтів деяких лісостепових регіонів СРСР і агротехнічні заходи по їх продуктивному використанню».

В 1962 році Г.А.Черемісінов призначається директором Всесоюзного науково-дослідного інституту добрив і агроґрунтознавства.

Сучасна кафедра землеробства і агрохімії ім.В.І.Сазанова за період існування пережила немало реорганізацій – об'єднань і роз'єднань. Одна суть залишалася в тому, що тут викладалися одні з головних предметів агрономічного факультету - землеробство, агрохімія, ґрунтознавство.

З 1962 по грудень 1981 рік кафедру агрохімії очолював доцент Михайло Васильович Чуб. Під його керівництвом проводилася значна дослідницька робота з прогнозування врожаїв.

Недовгий час кафедру агрохімії і ґрунтознавства очолював В.О.Пеліпещь.

В цей же час кафедру загального землеробства очолював доцент Іван Євсєєвич Кузьменко. З вересня завідувачем цієї кафедри призначається професор М.І.Осадчий, який до цього працював в Киргизькому сільськогосподарському інституті на посаді завідувачого кафедрою загального землеробства, декан агрономічного факультету.

Наукова діяльність Миколи Івановича була багатогранною, він активно працював над цілою низкою питань: біогенність схилених земель, усунення процесів ерозії за допомогою систем обробітку ґрунту та добрив; вивчення попередників у ланках бурячної сівозміни; агротехніка вирощування і підбір кормових культур у пожнивних посівах області (кукурудза, горох, соняшник); вивчення гербіцидів в посівах цукрового буряка і проса.

Книга М.І.Осадчого «Культура тютюну в Киргизії» визнана унікальною першою працею в СРСР по вирощуванню тютюну на зрошенні.

Під його керівництвом на кафедрі захистили кандидатські дисертації 25 осіб, серед яких був майбутній директор Українського науково-дослідного інституту землеробства Віктор Федорович Сайко.

До останніх днів свого життя Микола Іванович Осадчий працював професором-консультантом кафедри, старшим науковим співробітником по господарських темах.

В 1974 році кафедру землеробства очолював доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Олексій Васильович Фісюнов, який до цього працював у Всесоюзному науково-дослідному інституті кукурудзи.

У цей період на кафедрі виконувався значний обсяг наукових робіт народно-господарського значення: розробка наукового прогнозування появи бур'янів; впровадження трьохбальної шкали забур'яненості полів; розробка комплексу агротехнічних заходів боротьби з бур'янами та системи пошарового, комбінованого обробітку ґрунту з метою зниження потенціальної засміченості посівів бур'янами та зменшення гербіцидного навантаження на ґрунт.

Водночас на кафедрі ведеться серйозна наукова робота по вивченню ефективності ґрунтозахисного обробітку ґрунту.

Творчий доробок О.В.Фісюнова складає 200 науково-методичних і науково-популярних робіт із актуальних питань землеробства. Він – автор декількох книг по біології бур'янів та методів боротьби з ними.

У 1982 році О.В.Фісюнов по переводу призначається заступником директора з наукової роботи Всесоюзного науково-дослідного інституту землеробства і захисту ґрунтів.

У цьому ж році кафедра загального землеробства була реорганізована в кафедру землеробства і ґрунтознавства, а очолив її ґрунтознавець, професор Володимир Дмитрович Муха, який до цього працював в Харківському сільськогосподарському інституті ім.В.В.Докучаєва.

Основним напрямком наукових досліджень на кафедрі в цей час було вивчення сучасних ґрунтоутворювальних процесів, відтворення і регулювання родючості ґрунтів. Він – автор більше 100 наукових праць з актуальних питань сучасного ґрунтознавства.

У грудні 1989 року Володимир Дмитрович обирається ректором Курського сільськогосподарського інституту.

У 1990 році кафедра землеробства і ґрунтознавства була знову реорганізована в кафедру загального землеробства, яку очолив доцент Володимир Васильович Шевелєв. У цьому році завідувачем кафедрою було призначено доктора сільськогосподарських наук Петра Макаровича Чапка. Під його керівництвом співробітниками кафедри проводяться актуальні дослідження з питань альтернативної системи удобрення полів, ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту, вивчення гербіцидної активності природних мінералів.

У 1995 році відбулося об'єднання кафедр загального землеробства та агрохімії і ґрунтознавства, яку з 1997 року очолював доцент Петро Іванович Воропін.

В цей час основними напрямками наукової роботи співробітників кафедри були: дослідження по використанню мінералізованих (пластових) вод в сільському господарстві; вивчення локального способу внесення мінеральних добрив.

З 2000 року кафедру землеробства і агрохімії очолює Опара Микола Миколайович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, заслужений працівник сільського господарства України, відмінник аграрної освіти України, кавалер медалі Т.С.Мальцева.